

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра східної і слов'янської філології

Курсова робота з арабської філології
на тему:

ТУРЕЦЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АРАБСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Ар16-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми: Арабська мова і література та
переклад, друга східна мова, західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.060 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша – арабська
Цурикової Валерії Сергіївни

Науковий керівник:
Старший викладач Кононенко В.Г.
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ.....	6
1.1 Визначення поняття «запозичення» у лінгвістиці.....	6
1.2. Витоки запозичення турецьких елементів в арабській мові.....	8
1.3. Історичні передумови запозичення турецьких слів в арабську мову.....	10
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	14
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ТЮРКІЗМІВ В СУЧАСНІЙ АРАБСЬКІЙ МОВІ.....	16
2.1. Сфери використання та спосіб утворення турецьких запозичень.....	16
2.2. Турецькі запозичення в арабських діалектах.....	21
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
АНОТАЦІЯ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Мова є важливим і ефективним елементом суспільного життя, яке не може залишатися незмінним у світі постійних змін у суспільстві. Вона є інструментом для порозуміння та спілкування між членами одного суспільства, а також фактором прогресу та зростання життя в усіх його аспектах. Вона відрізняє людей від інших істот. Ось чому вчені присвятили їй велику кількість досліджень, розбираючи її науково. Особливо чутливим до цих змін є її лексичний склад. Нові явища в суспільстві відображаються в нових словах, а зникнення чи зміна реалій відображаються у зникненні чи зміні слів.

Життєвою умовою будь-якої мови є її розвиток та еволюція, що включають в себе зникнення застарілих слів та появу нових елементів на всіх рівнях мови. Особливу увагу слід звертати на лексико-семантичний рівень, бо саме тут відображається об'єктивна реальність і її зміни. Лексика може змінюватися за двома шляхами: власним словотвором та запозиченням з інших мов. Обидва ці шляхи сприяють створенню нових слів, які відображають сучасні реалії та відповідають потребам комунікації.

Запозичення – це введення та стале використання елементів з іншої мови. Це важливий механізм мовної еволюції, основне джерело для поповнення словникового запасу. Запозичення також може бути джерелом нових коренів, словотворчих елементів та точних виразів.

Запозичення з однієї мови в іншу завжди відображає багатогранність культурного обміну та взаємовпливу між народами. Особливо це стосується взаємодії турецької та арабської мов.

За останні століття арабська мова зазнала значних змін та трансформацій, частково через історичні події та вплив інших культур. Одним з найцікавіших аспектів цих змін є запозичення слів та фраз з турецької мови. Це не тільки розширило лексичний запас арабської мови, а й відобразило глибокі культурні зв'язки між турецьким та арабським народами.

Актуальність цієї теми полягає у тому, що вивчення запозичених слів є однією з тем сучасної лінгвістики. Поки мови розвиваються, а нові слова запозичуються протягом всієї історії, тема не втратить своєї актуальності.

На даний момент існує декілька досліджень, які стосуються теми запозичень з турецької мови в арабську. Серед них можна виділити роботи таких авторів:

- Вафі Фхаїд Альшамарі та Ахмад Раді Альшамарі досліджували тему турецьких запозичень з арабської мови.
- Магамі Айгюн вивчав поняття запозичень у сучасній науці про мовознавство, причини запозичень та деякі їх теоретичні проблеми в загальному мовознавстві.
- Ахмед Абдулла Альхусамі досліджував англійські запозичення в арабській мові.

Ці дослідження роблять цінний внесок у розуміння теми загалом, але не вичерпують її повністю.

Мета цієї курсової роботи полягає у дослідженні процесу запозичення з турецької мови в арабську.

Досягнення поставленої мети буде реалізовано шляхом виконання наступних завдань:

- 1) визначення поняття «запозичення»;
- 2) причини появи запозичених слів;
- 3) вивчення історичного аспекту появи запозичень;
- 4) дослідження практичних прикладів запозичень з турецької мови в арабську.

Об'єктом дослідження виступають мовні процеси та явища (введення турецьких лексичних одиниць (слів, фраз, термінів) в арабську мову), що відбуваються у взаємодії між турецькою та арабською мовами.

Предметом дослідження є турецькі запозичення в арабській мові.

Для досягнення поставленої мети були використані такі лінгвістичні **методи** дослідження:

- історичний метод, який був застосований для виявлення факторів, які вплинули на появу турецьких запозичень в арабській мові та простеження процесу їх розвитку протягом історичного періоду;
- метод аналізу текстів, що використовувався для детального вивчення текстів різних жанрів (наукових, літературних, публіцистичних) з метою виявлення та дослідження турецьких запозичень;
- словниковий аналіз, який спрямований на вивчення словників арабської та турецької мов з метою виявлення, систематизації та дослідження турецьких запозичень.

Матеріалом дослідження для курсової роботи є різні джерела, такі як тексти з турецькими запозиченнями у арабській мові, словники, де фіксуються ці лексичні одиниці, літературні твори, газетні статті, енциклопедії, а також інтерв'ю з носіями арабської мови щодо їхнього вживання та сприйняття цих запозичень.

Такий комплексний матеріал дозволить розглянути та проаналізувати різні аспекти використання турецьких слів у арабському мовному середовищі.

Наукова новизна цього дослідження полягає в ретельному аналізі та систематизації запозичень з турецької мови в арабську. Особлива увага приділяється вивченню сучасних тенденцій цього процесу та виявленню його впливу на лексичний склад арабської мови. Дослідження новизни цього явища у контексті культурного обміну та мовних змін надає можливість докладніше розуміти механізми мовної взаємодії та еволюції мовних систем. Такий підхід допомагає заповнити прогалини в сучасному дослідженні мовних процесів та розкрити нові аспекти взаємозв'язку між турецькою та арабською мовами через призму запозичень.

Практичне значення цього дослідження полягає у тому, що розуміння цього явища полегшує міжкультурне спілкування між носіями арабської та турецької мови, підсилює культурний обмін та сприяє взаєморозумінню. Крім того, воно є важливим для лінгвістичних досліджень, допомагаючи розкрити механізми мовної адаптації та взаємодії між мовами. Такий аналіз може бути корисним у вирішенні економічних та політичних завдань, сприяючи розвитку торгівельних, культурних та дипломатичних

відносин між країнами. Таким чином, ця курсова робота має практичне застосування як у наукових дослідженнях, так і в міжнародному спілкуванні та співпраці.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ

1.1 Визначення поняття «запозичення» у лінгвістиці

Запозичення – звернення до лексичного фонду інших мов для визначення нових понять і предметів, при чому часто самі ці поняття і предмети разом з їх назвами засвоюються від інших народів.(Ганич, Олійник, с.82).

Запозичення є процесом, за допомогою якого елементи іноземної мови з'являються та закріплюються в мові. Невід'ємна частина мовної функції та історичних змін, одне з основних джерел додаткової лексики; це також зріла частина мови, складова одиниця її лексичного багатства, джерело нових коренів, словотворчих елементів і точних термінів.

Одним із найважливіших факторів розвитку мови є запозичення, оскільки воно є основою мовної діяльності. В результаті запозичення однієї мови в іншу відбувається звукова та формальна одноманітність в межах однієї мови. Це є причиною запозичення лексичних одиниць з однієї мови в іншу та взаємодії їхніх носіїв. У всіх мовах кількість запозичених елементів настільки велика через такий процес як асиміляція, що встановити походження слова та підрахувати точну кількість запозичень неможливо. Ті, хто вивчають запозичення, здатні побачити всю історію розвитку мови, економічні, соціальні та культурні контакти між народами.

Запозичене слово – це слово, інкорпороване з іншої мови та змінене у фонетичній формі, написанні, парадигмі чи значенні відповідно до мови, яка запозичила слово.

Існують такі типи запозичення:

- 1) фонетичні;
- 2) перекладні;
- 3) семантичні;

4) морфемні.

Фонетичні запозичення, або власне запозичення, є найпоширенішим типом запозичень. Ці слова переймаються з іншої мови разом з їхнім написанням, вимовою та значенням. Згодом вони піддаються асиміляції, тобто адаптуються до фонетичних особливостей мови, що запозичує їх. У процесі асиміляції запозичені слова можуть зазнавати змін у написанні, структурі та навіть у значенні.

Приклади фонетичних запозичень:

- Комп'ютер (з англійської «computer»): у цьому слові відбулися зміни як у написанні, так і у вимові, порівняно з мовою-джерелом.
- Піца (з італійської «pizza»): у цьому слові збереглося написання, але вимова трохи змінилася.

Перекладені запозичення – це лексичні одиниці, які утворюються шляхом дослівного перекладу слів або виразів з однієї мови на іншу. Цей процес передбачає перенесення значення слова або виразу, зберігаючи його первісну семантику, але адаптуючи його до фонетичних та граматичних норм мови-реципієнту.

Приклади перекладених запозичень:

- Слово «kahve» (кава) в турецькій мові: це слово є дослівним перекладом арабського «قهوة» і використовується для позначення того ж напою.
- Слово «демократія» в українській мові: це слово є дослівним перекладом грецького «δημοκρατία» і використовується для позначення того ж політичного режиму.

Семантичні запозичення – це процес запозичення слова з однієї мови в іншу з його первісним значенням. Це може відбуватися, коли в мові-реципієнту немає точного еквівалента для певного поняття або коли запозичене слово володіє унікальною виразністю, що робить його більш вдалим для опису певного явища.

Приклади семантичних запозичень:

- Слово «سلطان» в арабській мові: Це слово походить від турецького «sultan» що означає «султан» або «правитель» і використовується в обох мовах з одним і тим самим значенням.

- Слово «самурай» (samurai) в японській та англійській мовах: Це слово використовується для позначення японського воїна і не має точного еквівалента в англійській мові.

Морфемні запозичення – це процес запозичення морфем (найменших значущих частин слова, таких як префікси, суфікси, корені) з однієї мови для створення нових слів або збагачення лексичного складу іншої мови. Цей процес свідчить про динамічний характер мов і їхню здатність до взаємодії та обміну лексичними елементами.

Наприклад, англійська мова запозичила морфему «anti-» (проти) з грецької мови, що призвело до появи слів, таких як «antifreeze» (антифриз) або «antibacterial» (антибактеріальний). У цьому випадку, морфемне запозичення створило нові слова в англійській мові, використовуючи вже існуючі морфеми з іншої мови.

Отже, запозичення – це важливий процес, який збагачує лексику мови та відображає її розвиток.

Існує декілька типів запозичень:

- фонетичні: запозичення слів з іншої мови, які з часом адаптуються до фонетичних норм мови-реципієнту;
- перекладені: дослівний переклад слів або виразів з однієї мови іншою;
- семантичні: запозичення слова з іншої мови з його первісним значенням;
- морфемні: запозичення морфем (префіксів, суфіксів, коренів) з однієї мови для створення нових слів в іншій мові.

Вивчення запозичень дає можливість простежити історію розвитку мови, її контакти з іншими мовами та культурні впливи.

1.2 Витоки запозичення турецьких елементів в арабській мові

У сучасному світі запозичення в мові є невід'ємною частиною культурного обміну та взаємодії між націями та мовами. Розділ цієї курсової присвячений вивченню причин, які лежать в основі процесу запозичень, який збагачує словниковий запас мови та відображає важливі аспекти міжкультурного взаєморозуміння. Розглядаючи це явище з різних поглядів – лінгвістичного,

історичного, соціокультурного – зрозуміло, чому мови активно запозичують одна в одній та як це впливає на їхні структури і функції.

Для того щоб стати запозиченням, слово повинно міцно закріпитися в мові, увійти в її словниковий склад. Набуття фонологічних і графічних ознак, включення в систему граматичних форм, стабілізація лексичного значення, більш-менш широке і, головне, регулярне вживання в мові - всі ці умови необхідні для того, щоб іншомовне слово повністю адаптувалося.

Мови постійно розвиваються і збагачуються завдяки запозиченню слів з інших мов. Цей процес відбувається з різних причин, які можна поділити на дві категорії: внутрішньолінгвістичні та екстралінгвістичні. (Архипенко, 2005)

Внутрішньолінгвістичні причини:

1) Відсутність відповідника – коли в мові немає слова для позначення певного явища чи предмета, запозичення стає способом заповнити цю прогалину. Наприклад, слово «комп'ютер» було запозичене з англійської мови, адже в українській мові не було еквівалентного терміну.

2) Неточність наявного слова – іноді трапляється так, що в мові вже існує слово, яке описує певне явище, але воно не є достатньо точним або має неоднозначне значення. В такому випадку запозичення може допомогти чіткіше окреслити поняття. Наприклад, слово «факт» запозичене з латини, адже воно має більш вузьке значення, ніж українське «діло» чи «справа».

Екстралінгвістичні причини (Есенова, 2015):

1) Соціально-психологічні фактори – запозичені слова можуть використовуватися для передачі емоційних відтінків або смислових нюансів, які важко виразити за допомогою власних мовних засобів.

2) Вплив інших мов – з розвитком міжнародних зв'язків та глобалізацією зростає обмін лексикою між мовами. Це призводить до запозичення інтернаціоналізмів – слів, які стали загальноновживаними в багатьох мовах світу. Наприклад, слово «інтернет» запозичене з англійської мови і використовується в більшості мов світу.

Запозичення можуть відбуватися безпосередньо, тобто з однієї мови в іншу, або опосередковано, через мову-посередника. Іноді запозичені слова з часом настільки змінюються, що їх важко розпізнати (це стосується запозичень, які відбулися в далекому минулому).

Важливо зазначити, що не всі запозичені слова однаково засвоєні мовою-реципієнтом. Ступінь засвоєння запозичень залежить від таких факторів:

а) з якої групи мов було запозичене слово (якщо слово належить до тієї ж групи мов, до якої належить мова, що запозичує, воно легше засвоюється);

б) яким чином, слово запозичене: усно чи письмово (слова, запозичені усно, засвоюються швидше);

в) наскільки часто вживається запозичення в мові (чим більша частота його вживання, тим швидше воно засвоюється);

г) як довго слово живе в мові (чим довше воно живе, тим більше воно засвоюється).

Таким чином, можна зробити висновок, що існують екстралінгвістичні та внутрішньолінгвістичні причини явища запозичення. Запозичення можуть відбуватися опосередковано, тобто через мову-посередник, або безпосередньо, з однієї мови в іншу. З часом запозичені слова можуть настільки змінюватися, що їх стає складно розпізнати, особливо якщо це сталося в далекому минулому. Засвоєння запозичень залежить від групи мови, з якої воно запозичене, способу запозичення (усно/письмово), частоти вживання та тривалості існування в мові.

1.3 Історичні передумови запозичення турецьких слів в арабську мову

Арабська мова вважається однією з найпоширеніших та найуживаніших мов в сучасному світі. Вона відома своєю релігійною та культурною значущістю для тисячі людей. І оскільки ця мова пов'язана з ісламом, з Кораном – священною книгою мусульман, вона отримала велику увагу серед мусульман всіх країн світу. Поширення ісламу також вплинуло на статус арабської мови, яка впродовж століть використовувалася на землях, де домінували мусульмани, як мова політики, науки і літератури (فرحان السليم، تطور اللغة العربي، 2010).

Арабська та турецька мови – дві мови, які протягом століть мали тісний контакт, що призвело до значного взаємовпливу. Цей вплив особливо помітний у лексиці, де запозичення з турецької мови становлять значну частину арабського словникового запасу.

Історично, турецькі народи протягом багатьох століть правили значними територіями Близького Сходу та Північної Африки, де арабська мова була широко поширена. Ця політична та культурна гегемонія призвела до того, що багато турецьких слів були запозичені арабською мовою, особливо в таких сферах, як адміністрація, військова справа, торгівля та повсякденне життя.

Вплив турецької мови на арабську є складним і багатограним явищем, яке досліджується лінгвістами протягом багатьох років. Вивчення цього впливу може допомогти нам краще зрозуміти історію та розвиток обох мов, а також культурні та політичні зв'язки між народами, які ними говорять.

Тісні контакти між арабами та носіями тюркських мов сягають першої половини IX ст., коли аббасидські халіфи почали вербувати турків із Середньої Азії як преторіанську гвардію. Хоча деякі з цих найманців, наприклад, Ахмад ібн Кулун і його наступники, навіть були де-факто правителями Єгипту (868–905), їхня мова майже не залишила слідів в арабській мові. Те саме стосується таких пізніх турецьких династій, як Іхшидіди та Сельджуки. Проте під час правління мамлюків загалом (XIII–XVI ст.) і мамлюків Бахрі (чиїми султанами були турки-кипчаки) принаймні арабська мова Єгипту зазнала значного впливу тюркської мови.

Незважаючи на це, переважна більшість турецьких запозичень як у письмовій, так і в розмовній арабській мовах датуються часами Османської імперії, яка протягом приблизно чотирьохсот років панувала над значною частиною арабського світу. У той час вплив турецької мови досяг навіть регіонів, які не були під прямим контролем османів, таких як Оман і Марокко.

Розпад Османської імперії після Першої світової війни різко припинив арабсько-турецькі мовні контакти в більшості колишніх провінцій імперії та призвів до відносно швидкого зменшення використання турецьких слів у всіх реєстрах арабської мови. Залишилася невелика кількість турецькомовних меншин у Сирії та

так звані туркмени Іраку відіграли лише обмежену регіональну роль для подальшої передачі турецьких запозичень арабською мовою. Єдиним винятком із цієї загальної тенденції є арабські меншини в межах сучасної Туреччини. Через сильний вплив турецької мови на освітню систему та засоби масової інформації діалекти цих арабомовних все ще перебувають під впливом турецької мови не лише у лексиці, але й певною мірою в морфології та синтаксисі (Procházka 2002, с.184–203).

Протягом XV-XVI століть Османська імперія включала регіони, заселені арабськими народами, такі як Сирія, Палестина, Єгипет і район Хіджаз, що ще більше зміцнювало вплив турецької мови. У той час вплив турецької мови досяг навіть регіонів, які не були під прямим контролем османів, таких як Оман і Марокко.

Термін «турецьке запозичення» вживається в тому сенсі, що османська турецька мова була передавачем слів, про які йдеться, незалежно від того, чи були ці слова спочатку турецькими, чи запозичені турецькою мовою з іншої мови. Майже всі турецькі запозичення в арабській мові походять саме з часів правління Османської імперії.

На основі семантики та фонологічної форми запозичених слів можна припустити, що основна частина османсько-турецьких запозичень потрапила в арабську мову протягом XVIII та XIX ст..

Три найважливіші шляхи передачі турецьких запозичень були через:

- офіційну письмову османську мову як адміністративну мову імперії;
- стандартизовану османську турецьку мову, якою розмовляє військовий клас, урядовці та торговці;
- народну турецьку мову в регіонах з щільнішим турецьким населенням.

За винятком технічних термінів османської цивільної та військової бюрократії, більшість турецьких слів потрапили в письмову арабську мову та особливо в арабські діалекти завдяки прямим контактам, тобто через усне, а не літературне запозичення. У багатьох випадках написання турецьких запозичень в арабській мові не відповідає точно орфографії османської мови, і чіткі випадки вимови є рідкісними. Оскільки надзвичайно велика частка османського лексикону складалася з іноземних елементів, арабська мова також підбрала ряд нетурецьких лексем з османської мови, включаючи

слова не лише з перської, грецької та слов'янської, але також з французької та італійської мов.

Західні слова увійшли в арабську мову через османську мову, тому що до XIX ст. турецька мова була основною мовою для передачі західних ідей і культури в арабський світ.

Отже, фактори, що сприяли взаємному впливу:

1. Колоніалізм (завоювання):

- Османська імперія, протягом століть володіючи значними територіями Близького Сходу та Північної Африки, де поширена арабська мова, мала значний вплив на неї.

2. Відкритість торгівлі:

- Активний торгівельний обмін між арабськими та турецькими народами призвів до запозичення слів з обох мов.
- Арабські купці, подорожуючи до Османської імперії, переймали турецькі слова, а турецькі купці, контактуючи з арабами, запозичали арабські терміни.

3. Соціально-культурні відносини:

- Спільні риси в релігії, історії та культурі арабів та турків сприяли взаємному проникненню мовних елементів.
- Іслам, будучи загальною релігією, стимулював вивчення арабської мови для розуміння Корану, що призвело до запозичень турецькою мовою.

Наслідки взаємодії:

- Вплив турецької мови на арабську найбільш помітний у лексиці, де запозичені слова з турецької становлять частину арабського словникового запасу.
- Незважаючи на значний вплив, турецька мова не суттєво змінила класичну арабську мову, на відміну від розмовної арабської, яка зазнала сильного впливу турецької.

Важливо зазначити, що вплив та запозичення слів - це динамічний процес, який постійно відбувається. З часом мови змінюються, з'являються нові слова та терміни, а старі виходять з ужитку.

Вивчення взаємовпливу арабської та турецької мов дає нам цінне знання про історію, культуру та мовні зв'язки цих двох народів.

Отже, арабська та турецька мови протягом століть мали тісний контакт, що призвело до значного взаємопливу. Турецькі запозичення почали проникати в арабську мову ще з першої половини IX ст., коли аббасидські халіфи почали вербувати турків із Середньої Азії. Проте, саме за часів Османської імперії, яка панувала над значною частиною арабського світу протягом 400 років, відбулося масове запозичення турецьких слів в арабську мову. Колоніалізм, відкритість торгівлі та соціально-культурні відносини: це фактори, що сприяли взаємовпливу.

Висновки до розділу 1

З аналізу теоретичного матеріалу можна зробити висновок, що мовні запозичення – це поширене явище, що охоплює не лише лексику, але й фонетику, морфологію та граматику мови. Ця тема активно досліджується лінгвістами в усьому світі. Лексика мови найбільш схильна до запозичень з інших мов, що слугує джерелом поповнення словникового запасу. Досліджується як форма, так і значення запозичених слів, а також їх зміна в мові-реципієнті. Лексика іноземної мови є додатковим джерелом поповнення лексичного складу мови. Існують такі типи запозичення як фонетичні, перекладні, семантичні та морфемні.

Існують різні причини запозичень, які можна розділити на дві категорії: внутрішньолінгвістичні та екстралінгвістичні. Адаптація іншомовних запозичень передбачає врахування специфіки іншої мови та культури, способу запозичення, частоти вживання та та освітнього рівня її носіїв.

Арабська та турецька мови, дві мови з багатою історією та тісними культурними зв'язками. Цей процес, що сягає корінням в епоху Османської імперії, спричинив значний вплив турецької мови на арабську, особливо в лексиці. Турецькі запозичення почали проникати в арабську мову на початку IX століття, коли Аббасидський халіфат почав вербувати турків з Центральної Азії. Однак лише за часів Османської імперії, яка правила значною частиною арабського світу протягом 400 років, тюркські запозичення в арабській мові набули масового характеру.

Запозичені з турецької мови слова становлять частину арабського словникового запасу, охоплюючи різноманітні сфери, від абстрактних понять до культурних реалій. Деякі запозичені слова зберегли турецькі звуки, відсутні в арабській мові, що призвело до розширення арабського фонологічного інвентарю. Ця взаємодія мов сприяла збагаченню обох лексичних систем новими словами та поняттями.

Вивчення запозичень з турецької мови в арабській дає цінне розуміння історичних зв'язків, культурних впливів та еволюції обох мов, збагачуючи наше розуміння мови як живого та постійно мінливого явища, що відображає культурну взаємодію та розвиток людських спільнот. Вивчення мовних запозичень сприяє глибшому самоусвідомленню мовців, розкриваючи багатогранність мови та її роль у культурному обміні.

Запозичення – це джерело для збагачення синоніміки та утворення нових слів. Вивчення запозичень дозволяє простежити взаємозв'язок внутрішніх та зовнішніх мовних явищ. Дослідження цієї теми дає змогу глибше зрозуміти мовні процеси та їх вплив на мову та культуру.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ТЮРКІЗМІВ В СУЧАСНІЙ АРАБСЬКІЙ МОВІ

2.1 Сфери використання та спосіб утворення турецьких запозичень

Лексичні запозичення є невід'ємною частиною будь-якої мови. Запозичена лексика у процесі торгових, наукових, культурних, релігійних зв'язків. Завдяки надзвичайно розвиненій синонімії та гнучкій словотвірній системі, арабська мова має невеликий відсоток запозичень. Так, останнім часом у мову проникає багато англословної лексики. Велика кількість академічних праць присвячена вивченню запозичень, що прийшли в арабську з європейських мов. Незважаючи на багатовікове Османське минуле арабомовних країн, тема тюркізмів в арабській мові не отримала належної уваги в академічному середовищі. Написання цього підрозділу має на меті виділити основні сфери, в яких присутня турецька лексика.

Протягом століть Османська імперія не вела мовної політики щодо поширення турецької мови. Так, мовою бюрократії була османська мова (Osmanlıca), звана також староанатолійською тюркською мовою, а арабська мова була мовою науки та релігії. З цієї причини, турецька мова рясніє великою кількістю арабізмів. Турецька мова не вплинула на наукову і тим більше на релігійну сферу арабської мови. Проте результати дослідження показують, що турецька мова привнесла велику кількість побутової лексики. Аналіз наступних тюркізмів, показує, що в арабській мові повсякденного спілкування присутня турецька лексика за такими тематичними категоріями:

1. Їжа:

- *Компот* – حُشَافٌ – hoşaf;
- *Шаурма* – شاورما – çevirme;
- *Соління, солені огірки, маринад* – طُرْشِيٌّ – turşu;
- *Сухофрукти* – يَامِيْشٌ – yemiş;

- *Котлети* – كُفْتَةٌ – köfte;
- *Мандарин* – يومس أفندي - Yusuf Efendi;
- *Спаржа* – كشك الماز – kuşkonmaz;
- *Бастурма* – بسطرمة – bastırma;
- *Долма* – دولمة – dolma;
- *Морозиво* – بوظة – boz;
- *Шербет* – شربات – şerbet;
- *Булгур* – برغل – bulgu;
- *Сухарик, галета* – بقسماط – peksimet;
- *Кебаб* – كباب – kebar;
- *Сосиски* – سحج – sucuk;
- *Суп* – شوربة – çorba.

2. Одяг і аксесуари:

- *Шаль* – شال – şal;
- *Пальто* – بالطو – palto;
- *Чоботи* – جزمة – çizme;
- *Сумка* – شنطة – çanta;
- *Гаманець* – جزدان -cüzdan;
- *Тканина* – قماش – kumaş;
- *Пояс* – كمر – kemer.

3. Інші слова:

- *Лампа* – لمبة – lamba;
- *Насос, помпа* – طرمبة – tulumba;
- *Ванна* – بانيو – banyo;
- *Парова машина, пароплав* – بايور – vapur;
- *Молоток* – شاكوش – çekiç;
- *Щітка* – فرشاة – fırça;
- *Крейда* – طباشير – tebeşir;
- *Машина* – عربة – araba;
- *Лопата* – كوبري – koprü;

- Палац – سراي – saray;
- Простирadlo – شرف – çarşaf;
- Фарба – بوية – boya.

4. Назви професій:

В турецькій мові слова, що позначають назви професій, закінчуються на афікси -сі, -сі, -си, -сü, -çи, -çü, -çі, -çі. В арабській мові ці слова передаються із закінченням *-جي*.

Наприклад:

- Артилерист – طُجِيٌّ – topçu;
- Офіціант – سَفْرَجِيٌّ – sofracı;
- Черговий – نَوْبَتِيٌّ – nöbetçi;
- Годинникar – ساعاجي – saatçi.

Важливо відмітити, що в арабській мові є низка слів, утворені шляхом додавання закінчення *-جي*, яких немає в турецькій мові:

- Прасувальник – مَكْوَجِيٌّ;
- Стрілочник – مفتاحجي.

Значна кількість слів утворюються шляхом додавання цього закінчення до арабських слів.

Наприклад:

- Друкар, робітник типографії – مطبعجي – matbaacı;
- Виноторговець, винороб – خَمُورجي – hamurcu;
- Крамар – دكانجي – dükkancı.

Так, ми бачимо, що араби не просто запозичили турецькі слова, які позначають сферу діяльності, а також внесли в арабську мову словотворчий афікс *-جي*.

5. Позначення місць:

В арабській мові є велика кількість тюркізмів, що позначають місця.

Наприклад:

- Міст – كُورِيٌّ – köprü;

- *Кімната* – أَوْضَةٌ – oda і т.д.

Більшість слів, що позначають місце, утворюються за допомогою закінчення خانة.

Наприклад:

- *Аптека* – أجزاخانة;
- *В'язниця* – حبسخانه;
- *Публічний будинок* – كرخانة;
- *Обсерваторія* – رصدخانه;
- *Оздоровчий центр* – شفخانه;
- *Туалет (місце літератури)* – أدبخانة;
- *Бійня* – سلخانه;
- *Заправка* – بنزين خانه;
- *Кафе, кав'ярня* – قهوة خانه, شاي خانه;
- *Лікарня* – مريض خانه;
- *Текстильний ринок* – سرچخانه;
- *Гральні зали, місце проведення азартних ігор* – قمارخانه.

6. Військова лексика:

Османська Імперія, що займала більшу частину Південно-Східної Європи, Західної Азії та Північної Африки, змогла здійснити контроль над завойованими територіями завдяки розвиненій військовій організації. Варто зазначити, що протягом своєї багатовікової історії військова справа була невід'ємною частиною тюрків. Так, ще Аль-Джахіз писав про те, що в перервах між роботою, торгівлею, прийомами їжі турки днями та ночами обговорювали війну (El-Sahiz, 1967, с.82). Безумовно, багатовікова військова традиція сприяла розвитку військової термінології. Велика кількість військової лексики міцно увійшла до арабської мови.

Наприклад:

- *Госпіталь, лазарет, казарма* – قِشْلَةٌ – kışla;
- *Рота* – بلوك – bölük;
- *Військовий начальник* – أغا – ağa;
- *Полк* – ألائ – alay;

- *Унтерофіцер, сержант* – شاوليش – çavuş;
- *Ремінь* (частина військового одягу) – قایش;
- *Паша* (титул) – باشا – paşa;
- *Митниця* – جمرك – gümrük;
- *Бей* (титул) – باي – bey;
- *Приклад* (рушничний) – ديشك – dirçik;
- *Капітан* – يوزباشي – yüzbaşı;
- *Патрони* – خرطوش – kartuş;
- *Наручники* – كليشة – keleşe.

Також варто звернути увагу на таке явище, як зміна семантичного значення запозичень. Наприклад, слово *tuz* – сіль, в арабській мові вживається в значенні «дрібниця», «неважливо», «марно», «марна трата часу». Зміна семантичного значення пов'язана з митними правилами Османської імперії. Єгипет, який міг вести незалежну торгівлю з іншими провінціями імперії, був важливим фінансовим джерелом для Порти. За винятком солі, всі товари, що імпортувалися та експортувалися Єгиптом, оподатковувалися великим податком. Щоб уникнути високих податків, торговці ховали товари під сіллю. Митна служба, виявивши сіль, говорила «Tuz, yallah» (ааа, сіль, проходите!) [3]. Так, в арабській мові це слово набуло значення чогось неважливого, незначного.

Це слово є прикладом того, що неможливо вивчати запозичення лише в рамках мовознавства.

Зібрані запозичені тюркізми в арабській мові показали, що військова справа, назва місьць, побутова лексика, професії є основними сферами, в яких є турецька лексика. Також, в результаті дослідження було виявлено, що ряд турецьких словотвірних афіксів увійшов і міцно осів в арабській мові. Зміни семантичного значення тюркізмів в арабській мові вказують на те, що аналіз запозичень не може обмежуватися лише мовознавством. Вивчення запозичень потребує міждисциплінарного підходу. Історія, антропологія, соціологія – це лише кілька дисциплін, без яких вивчення запозиченої лексики не буде комплексним.

2.2 Турецькі запозичення в арабських діалектах

Турецько-арабські відносини сягають понад тисячу років. Цей зв'язок, який тривав століттями, знайшов своє відображення в мовах цих двох народів в результаті міжкультурної комунікації. Таким чином, взаємодія мов є проявом культурних відносин.

Добре відомо, що арабська мова мала значний вплив на турецьку, формуючи її лексичний та граматичний лад. Однак важливо визнати, що цей вплив не був одностороннім. Дослідження свідчать про чітко простежуваний вплив турецької мови на арабські діалекти, що видно в запозиченні слів, а також у глибших морфологічних змінах. Усі мови запозичують слова з інших мов. Однак, якщо вплив однієї мови впливає на структуру іншої мови, це означає, що між цими мовами існує глибока взаємодія.

Цей розділ буде зосереджений на конкретних морфологічних змінах, які відбулися в результаті турецького впливу на деякі морфологічні процеси, які вплинули на великі групи арабських слів у діалектах, а не на слова, запозичені з турецької.

Що ж таке міжкультурна комунікація?

Існують різні визначення «міжкультурної комунікації». Але з лінгвістичної точки зору «міжкультурну комунікацію» можна визначити як розташовану комунікацію між окремими особами або групами різного мовного та культурного походження. Очевидно, що культура є фундаментальною частиною терміну «міжкультурна комунікація». «Комунікація в її глибокій концептуалізації в реальних і заданих ситуаціях ніколи не виходить за межі контексту – навіть якщо це може здатися комунікацією, що втомлюється – і оскільки культура є частиною контексту, комунікація рідко вільна від культури». (Robatjazi, 2008, с.247)

Іншими словами, міжкультурна комунікація – це схрещування культур. Перетинання культур неминуче, особливо в наші дні.

Незважаючи на те, що запозичені слова можуть вказувати на зв'язок між мовами, вони не можуть бути справжньою ознакою глибини цього зв'язку, оскільки

всі мови світу запозичують слова одна в одній. З цієї причини важливий морфологічний або структурний вплив однієї мови на іншу. Якщо якась морфологічна зміна відбувається в мові в результаті взаємодії з іншою мовою, це означає, що відносини між цими мовами не складаються лише з запозичення слів. Якщо є якийсь синтаксичний вплив однієї мови на іншу, це означає, що взаємодія між цими мовами триває протягом тривалого часу. Можна сказати, що взаємодія арабської та турецької мов є не тільки лексичним впливом, оскільки в обох мовах відбуваються деякі морфологічні зміни в результаті міжкультурного спілкування арабів і турків.

Згідно з дослідженням Зекі Каймаза (2011, с.69-73), в арабських діалектах існує значна кількість запозичених слів з турецької мови.

Ці запозичення виходять за межі поширених випадків, таких як турецькі форми особистих імен або арабські імена, що вживаються в Єгипті.

Каймаз також виділяє інші категорії запозичень:

- Назви місць: Bu:la:q (Єгипет);
- Прізвища: Chadirji (Ірак), Chichekli (Сирія), Sabu:nji (Марокко), Toya:n (Саудівська Аравія), Shurbaji (Єгипет та Сирія).

Це дослідження включає також турецькі дієслова, що вживаються в арабських діалектах, наприклад بصم (від турецького дієслова bas- «друкувати», «наступати»), بلش (від турецького дієслова başla- «починати»), برشم від турецького дієслова perchınle- («схоплювати», «заклепувати»), قندر від турецького дієслова kandir- («обманювати», «вмовляти»), شیش від турецького şişle- («насаджувати на рожен», «продівати»), تنبل від турецького tembel ol- («бути лінимим») і шаблонні вирази, як عقل یوخر (на іракському діалекті) з турецької akıl yoktur («бездумний»), دورت بش (на сирійському діалекті) з турецької beş dört («п'ять чотири») тощо.

У своїй роботі 2012 року (с. 1567-1582) Бахрі Кус та Сонер Акдаг досліджують чотири найпоширеніших суфікси, що запозичені арабською мовою:

-ci (-ji) , -li, -lik, -siz:

- суфікс -ci (-ji) використовується для позначення професії, фаху або діяльності.

- суфікс **-li** використовується для позначення володіння, приналежності або зв'язку. Наприклад, *kitabli* (той, хто має книгу), *Misırlı* (єгиптянин).

- суфікс **-lik** використовується для позначення стану, властивості або здатності.

- суфікс **-siz** використовується для позначення відсутності, браку або заперечення.

Автори наводять приклади з іракського та єгипетського діалектів, щоб проілюструвати вживання цих суфіксів.

Переклад	Транскрипція	Оригінал арабською
Годинникар	sa:tji	ساعتجي
Адміністратор	idarji	ادرجي
Людина, яка проживає в Багдаді	baghda:dli	بغدادلي
З цукром (продукт)	shekerli	شكرلي
Лінь	tembellik	تمباللك
Блукання, хуліганство	serserlik	سرسرلك
Грубий (дослівно «без доброти»)	edebsiz	ادبىسز

Після розгляду всіх досліджень про вплив турецької мови на арабські діалекти в цілому, ми розглянемо подальший вплив турецької мови саме на йорданський діалект. Наприклад, прізвища Khanji, Yaghi, Yaghtu:r, що використовуються в Йорданії, є турецькими. Однак це не означає, що представники арабів, чиє прізвище Yaghtu:r є турками. Це дуже цікаво, враховуючи, що араби отримують свої прізвища від своїх предків, на відміну від турків, які самі обирають собі прізвище.

Як було зазначено вище, **-сі (-ji)** є найпоширенішим суфіксом в арабських діалектах. Такі слова, як *خضرجي* (khudarji), *مشكلجي* (mushkelji) або *خمرجي* (khumarji), які є арабськими та не існують в турецькій мові, показують, що цей суфікс

використовується в арабській мові окремо. Повинна бути причина: «Чому суфікс -сі (-ji) широко використовується в розмовній арабській мові?». Суфікс -сі (-ji), доданий до іменників, використовується для спрощення термінів або виразів. Набагато легше сказати *خضرجي* (khudarji), замість *بائع الخضروات* або *مشكلجي* (mushkelji) замість *الذي يعمل المشاكل* (хтось, хто створює проблеми) або *خمرجي* (khumarji) замість *الشخص الذي يشرب الكثير من الخمر* (той, хто вживає багато алкоголю).

Розглянемо також сполучник *يا...يا* (або ... або), який взагалі має перське походження, але прийшов в арабську через турецьку. Співвідносний сполучник *يا...يا* об'єднує слова, як це показано у прикладі *يا الأحمر يا الأسود* (або червоний або чорний); або з'єднує фрази *يا بتبعني مسج يا بترني* (надішліть повідомлення або подзвоніть мені (мій телефон)); або з'єднує речення *يا بروح عالجامعة يا بضل بالبيت* (я або йду до університету або залишаюся вдома). Однак слід зазначити, що немає різниці у значенні та використанні сполучника в розмовній арабській мові. Інші приклади наведено нижче в таблиці:

Я йду або цього тижня або наступного	أنا رايحة هادا الأسبوع يا الأسبوع الجاي
На наступній лекції ми або прочитаємо текст або переглянемо відео	الدرس الجاي يا رح نقرأ المادة يا رح نحضر فيلم
Не знаю, що приготувати: м'ясо чи курку	مش عارفة شو أطبخ يا لحمة يا جاج
Ти або йди зі мною за покупками або лишайся вдома	يا بتيجي معي عالسوق يا بتضلى بالبيت
У нас є біфштекс або зі смаженою картоплею або з пюре	عنا الستيك بيحي معو يا بطاطا مقلية يا مهروسة
Вивчай або інженерію або медицину	يا بتدرس هندسة يا بتدرس طب
Або вчись або спи	يا بتدرسي يا بتروحي تنامي
Куплю або новий телефон або новий фотоапарат	يا بشتري تلفون جديد يا كميرا جديدة
Ми або подивимося фільм або підемо в ресторан	يا بنحضر فلم يا بنروح عمطعم

У тебе є два варіанти: або сукня або спідниця	معك خيارين يا الفستان يا التنورة
---	----------------------------------

Другою граматичною конструкцією, яка широко використовується в розмовній арабській мові – є питальна частка *مو* і її негативна форма *موش*. Хоча обидві форми мають однакове значення, заперечна форма *موش* використовується рідко. Питальна частка *مو* походить від турецького питального афікса *mi*, який використовується для постановки загальних питань.

У турецькій мові він має чотири варіанти відповідно до гармонії голосних: *mı*, *mi*, *mu*, *mü*. В йорданському діалекті є лише *مو*. Вона використовується як в називних, так і в дієслівних реченнях у турецькій мові, іноді передуючи особовим афіксам. Наприклад:

- Biz çalışkan mı-y-ız? (Ми працюючі?)
- Sen öğrenci mi-sin? (Ти студент?)
- Bu, vazo mu? (Це ваза?)
- Onlar Türk mü? (Вони турки?)
- Sence sözünü tutacak mı? (Як ви думаєте, чи дотримає він свою обіцянку?)
- Kardeşin okula gider mi? (Твій брат ходить до школи?)
- Sinemaya gidiyor mu-y-uz? (Ми йдемо в кінотеатр?)
- Onu gördün mü? (Ви бачили його?).

Нижче будуть наведені приклади використання питальної частки *مو* в йорданському діалекті:

Моє волосся довше, чи не так?	شعري طولان مو؟
Це вчителька, яка викладала нам англійську літературу, чи не так?	هاي الدكتوره اللي درستنا أدب إنجليزي مو؟
Ти дзвонила мені?	رنيملي مو؟
Ти пішли додому?	روحتي عالبيت مو؟
Ти надіслала мені фото?	بعثيلي الصورة مو؟
Ти його знаєш, чи не так?	تعرفه مو؟

Ти той, кого я бачив з Мадждом, чи не так?	أنت اللي شفتك مع مجد مو؟
Погода чудова, чи не так?	الجو كتير حلو مو؟
Ти зробила домашнє завдання?	حليتي الواجب مو؟
Ти подавала заявку на стипендію?	قدمتي للمنحة مو؟
Її вбрання гарне, чи не так?	لبستها حلوة موش؟
Ти закінчила з цим, чи не так?	خلصتيه موش؟

У розмовній арабській мові немає великої різниці у вживанні та значенні питальних часток *مو* та *موش*. Більшість наведених вище прикладів показують, що *مو* у розмовній арабській мові використовується як еквівалент *أليس كذلك؟* (літературною арабською мовою), на відміну від турецького оригіналу, де він створює лише форми запитання, які вимагають відповідей «так/ні».

Отже, можна сказати, що арабські запозичення з турецької не обмежуються лексичними та морфологічними запозиченнями, але також присутній синтаксичний вплив. Сполучники, прикметникові словосполучення, склади, питання та деякі вирази, що вживаються в арабських діалектах, є доказом глибокої взаємодії між арабською та турецькою мовами.

Ми спробували зосередитися на двох структурних запозиченнях (*مو i يا...يا*), які зазвичай використовуються в розмовній арабській (йорданській) мові. Слід зазначити, що сполучник *يا...يا*, який використовується в розмовній арабській мові, має те саме значення, що й у турецькій, тоді як існують деякі відмінності у використанні та значенні питальної частки *مو*.

У розмовній (йорданській) арабській мові є лише один варіант *مو* і його негативна форма *موش*, тоді як у турецькій вона має чотири варіанти відповідно до асиміляції.

Висновки до розділу 2

На основі дослідження запозичених тюркізмів в арабській мові, можна зробити висновок, що турецька лексика значно вплинула на наступні сфери її використання:

- військова справа;
- позначення місць;
- побутова лексика;
- назви професій.

Аналіз також виявив, що турецькі словотвірні афікси стали невід'ємною частиною арабської мови. Важливо зазначити, що семантичні зміни запозичених слів вказують на необхідність міждисциплінарного підходу до вивчення запозичень. Це означає, що дослідження впливу запозиченої лексики повинно враховувати історичні, антропологічні та соціологічні аспекти.

Арабські запозичення з турецької мови виходять за межі лексичних та морфологічних запозичень, також проявляючи синтаксичний вплив. Доказом глибокої мовної взаємодії між арабською та турецькою мовами є використання сполучників, прикметникових словосполучень, складних слів, питальних форм та деяких виразів в арабських діалектах. Наприклад, у розмовній арабській (йорданській) мові ми спостерігаємо запозичення таких структур, як співвідносний сполучник «یا...یا» і питальна частка «مو». Сполучник «یا...یا» має однакове значення як в арабській, так і в турецькій мовах, проте використання та значення частки «مو» дещо відрізняється між мовами.

У йорданській арабській мові «مو» має один варіант і його негативну форму «موش», тоді як у турецькій мові ця частка представлена чотирма варіантами відповідно до фонетичних правил асиміляції. Це свідчить про те, що запозичення не є прямолінійним процесом, а враховує специфічні фонетичні та граматичні особливості кожної мови.

Загалом, запозичення турецьких елементів в арабську мову демонструє тісний культурний та історичний зв'язок між двома мовними спільнотами. Це підкреслює необхідність комплексного підходу до вивчення мовних запозичень, який би включав аналіз не лише лінгвістичних, але й культурних, соціальних та історичних факторів.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження процесу запозичення з турецької мови в арабську розкрито визначення поняття «запозичення», й зазначено, що запозичення – це звернення до лексичного фонду інших мов для визначення нових понять і предметів. Це процес, за допомогою якого елементи іноземної мови з'являються та закріплюються в мові. Невід'ємна частина мовної функції та історичних змін, одне з основних джерел поповнення лексики.

Виокремлено причини появи запозичених слів, які можна поділити на дві категорії: внутрішньолінгвістичні та екстралінгвістичні. До внутрішньолінгвістичних причин відносяться такі фактори як:

- 1) Відсутність відповідника – запозичення заповнює прогалину, коли в мові немає слова для позначення певного явища чи предмета.
- 2) Неточність наявного слова – запозичення уточнює значення, якщо існуюче слово не є достатньо точним або має неоднозначне значення.

До екстралінгвістичних причин відносяться:

- 1) Соціально-психологічні фактори – запозичені слова передають емоційні відтінки, які важко виразити власними мовними засобами.
- 2) Вплив інших мов – міжнародні зв'язки та глобалізація сприяють обміну лексикою, і як наслідок призводять до запозичення інтернаціоналізмів.

Досліджено історичні передумови запозичення турецьких слів в арабську мову і виявлено фактори, що сприяли цьому процесу:

1. Колоніалізм (завоювання): Османська імперія контролювала значні території Близького Сходу та Північної Африки.
2. Відкритість торгівлі: активний торгівельний обмін між арабськими та турецькими народами сприяв процесу запозичення. Арабські купці, подорожуючи до Османської імперії, переймали турецькі слова.
3. Соціально-культурні відносини: спільні риси в релігії, історії та культурі арабів та турків сприяли взаємному проникненню мовних елементів.

Незважаючи на значний вплив, турецька мова не суттєво змінила класичну арабську мову, на відміну від розмовної арабської, яка зазнала сильного впливу турецької.

Проаналізовано словники арабської та турецької мов, відео з дослідженням подібності турецьких слів і запозичених слів в арабській мові, наукові роботи про вплив турецької мови на арабські діалекти та зроблено висновок про те, що турецька лексика вплинула на військову термінологію, позначення місць, побутову лексику та назви професій. Турецькі словотвірні афікси стали невід'ємною частиною арабської мови. Семантичні зміни запозичених слів підкреслюють важливість міждисциплінарного підходу до їх вивчення, враховуючи історичні, антропологічні та соціологічні аспекти.

Запозичення з турецької мови також вплинули на арабський синтаксис. Прикладом є використання у йорданському діалекті турецьких конструкцій «یا...یا» і «مو», хоча частка «مو» у турецькій мові має чотири варіанти через фонетичні правила асиміляції. Це показує, що під час введення запозичень враховуються особливості кожної мови.

Отже, в цій роботі було досліджено процес запозичення слів з турецької в арабську мову. Виявлено, що цей процес відбувається через культурні, історичні та соціальні фактори. Тюркізми стали невід'ємною частиною лексичного фонду арабської мови, особливо її діалектів.

АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ

هذه الدورات الدراسية عن الاقتراض من اللغة التركية إلى اللغة العربية. الهدف الرئيسي من الدراسة هو تحديد وتحليل تأثير اللغة التركية على مفردات وإعراب اللغة العربية. يعتمد البحث على تحليل المصادر المختلفة، بما في ذلك الدراسات اللغوية والقواميس والمواد النصية .

يُظهر تحليل القواميس العربية والتركية ومقاطع الفيديو للمتحدثين باللغة التركية والعربية أن المفردات التركية أثرت على المصطلحات العسكرية وأسماء الأماكن والمفردات المنزلية والمهن باللغة العربية. أصبحت لواحق تشكيل الكلمات التركية جزءًا من اللغة العربية، وخضعت الكلمات المستعارة لتغييرات دلالية، مما يؤكد الحاجة إلى اتباع نهج متعدد التخصصات في دراستها.

يتناول البحث الأسباب الرئيسية لنشوء الاقتراض من اللغة التركية وتأثيره وطرق تغلغلها في اللغة العربية. ويولى اهتمام خاص لدراسة المتطلبات التاريخية لاقتراض الكلمات التركية إلى اللغة العربية وتأثيرها على دلالات وبنية العبارات.

وأظهرت نتائج الدراسة أنه للتركيبات في اللغة العربية تأثير كبير ليس فقط على تركيبها المعجمي، بل لها تأثير نحوي أيضا. أصبحت التركية جزءا لا يتجزأ من اللغة العربية، وخاصة لهجاتها. وهي عنصر مهم في التبادل الثقافي والتعاون بين الشعبين التركي والعربي، وتشهد أيضا على التغيرات اللغوية في سياق التفاعلات التاريخية والثقافية.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Архипенко Л. М. (2005). *Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.)*, 20.
- Ганич Д.І., Олійник І.С. (1985). *Словник лінгвістичних термінів*. Київ : Вища школа, с. 360.
- Есенова Е.Й. (2015). *Основні причини запозичення іношомовних лексичних одиниць*. Сучасні дослідження з іноземної філології, 46–50.
- Al-Jallad A. (2010). *The Routledge Arabic Dictionary*. London: Routledge.
- Amal Ahmad Al-Hussaini (2009). *The Arabic Language and the Arabization of Borrowed Words*.
- Al-Athwar, Anwar A. H. (2022). *Investigating Semantic Change of Arabic Loanwords in Turkish*. College of Languages and Translation, Najran University, Saudi Arabia.
- Behnstedt, M. (2000). *Einführung in die Phonetik und Phonologie des modernen Arabisch*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.
- Clayer, N. (1995). *Dictionnaire du turc ottoman*. Paris: Maisonneuve & Larose.
- El-Cahiz, (1967). *Hilafet Ordusunun Menkibeleri ve Türklerin Faziletleri*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Ghazala, H. (2013). *Arabization Revisited in the Third Millennium*. ResearchGate.
- Gökçen, K. (2000). *A Comprehensive Grammar of Turkish*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Hamdi, S. (2017). *Lexical Borrowing in Arabic and the Role of Orthography*.
- Kaymaz Zeki, (2011). *Türkçenin Arapçaya Etkileri Üzerine Bazı Tespitler*. Ankara p.69-73.
- Kuş Bahri, Soner Akdağ, (2012). *A New Study on Turkish Suffixes Use in Several Arabic Dialects*. Ankara: Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.
- Lewis, G. L. (1967). *Turkish Grammar*. Oxford
- Robotjazi Mohammad Ali, (2008). *Language Education: Intercultural Communicative Competence and Curriculum*. University of Mysore. p.245-265

Stephan Procházka, (2014). *Turkish Loanwords*. Encyclopedia of Arabic Language and Linguistics. Managing Editors Online Edition: Lutz Edzard, Rudolf de Jong. Brill Online.

إميل بديع يعقوب، موسوعة علوم اللغة العربية، باب "الهزمة"، دار الكتب العلمية بيروت، لبنان، 2006م، ص378

صونية عباش وفهيمه عطالي، الاقتراض اللغوي بين اللغة العربية واللغة التركية، جامعة عبد الرحمن ميرة بجاية، كلية الآداب واللغات، قسم اللغة والأدب العربي، مذكرة مقد الماستر 2 في اللغة والأدب العربيّمة

الستكمال شهادة تخصص: ة السنة الجامعية 2018\2019

2010، فرحان السليم، تطور اللغة العربي

Інформаційні ресурси

1. <https://www.youtube.com/watch?v=H5CSkl2dBv8>
2. <https://www.dailysabah.com/arabic/opinion/2018/09/07/%D8%A7%D9%84%D9%84%D8%BA%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A9-%D8%AF%D8%A7%D8%AE%D9%84-%D8%A7%D9%84%D9%84%D9%87%D8%AC%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9>

[Tuz \(haberturk.com\)](http://Tuz(haberturk.com))